

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

ראש השנה דף כ

ענין: קידוש החודש עפ"י ראייה

דברי הגמ'

משום דמצוה לקדש על¹⁶ הראייה

עברה לאלול אמר עולא ידעי חברין בבלאי מאי טיבותא עבדינן בהדיהו מאי טיבותא עולא אמר משום ירקיא רבי אחא בר חנינא אמר משום מתא

רמב"ם פירוש המשניות

ר"ה פ"ב מ"ו

הסקירה צראיית הלצנה ואני תמיה מאדס יכחיש הראות ויאמר כי דת היהודים אינה צנויה על ראיית הלצנה אלא על החשזון בלצד זהו מאמין אלו הכתובים כולם ואני רואה שהרואה זה אינו מאמינו אצל היתה דעתו בזה המאמר להשיב אחר צעל דינו צאי זה דה- יודמן לו בשקר או צאמת כיון שלא מצא מניל לנפשו מהכרת הויכות ומה שתאמין אתה המעיין כי העיקר דתנו צנוי על הראייה אם לא תראה הלצנה נשלים שלשים יום לחדש שיצא ולשון המשנה והגמרא ומעשיות רבות ממה שאירעו בזה הענין צאורך השנים כולם יעידו צאמיתת זה הענין והשם יתצרך אמר החדש הזה לכם ראש חדשים וגו' וצאה הקבלה האמיתית שהראה לו הקצ"ה למשה דמות

רמב"ם פ"ח מהלכות קידוש החודש

ח אלא הקבלה שהיה ביד חכמים איש מפי איש משה רבינו כך היא. שבזמן שלא יראה הירח בתחלת החדשים חדש אחר חדש. בית דין קובעין חדש מעובר משלשים יום וחדש חסר מכ"ט יום. וכן מחשבין וקובעין חדש מעובר וחדש חסר בקביעה לא בקידוש. שאין מקדשין אלא על הראייה. ופעמים עושין מלא אחר מלא או חסר אחר חסר כמו שיראה להם מן החשבון:

רבינו בחיי שמות יב, ב

ומה שתמצא לרז"ל (שם כד.) דמות צורות לבנות היו לר"ג בעליתו על הטבלא בכותל שבהן היה מראה את ההדיוטות, הכונה בזה כי ר"ג עשה צורות הללו לבאר לתלמידיו צדוק וביתוס ידיעתו במהלך הלבנה בכל חדש וחדש, וכי הוא יודע בכל חדש וחדש באיזו צורה תולד אם ארוכה אם קצרה, וכמה תהיה גבוה בגלגל, ולא יזיה צד תהיה נוטה, והיה בכל חדש וחדש מבאר לתלמידים ואמר להם הלבנה בזה החדש צורתה כך וכך, ונטיתה לצד כך וכך, וכאותה צורה שהיה מראה לתלמידיו בה היו מעידים העדים בכל חדש וחדש, וכיון שראו כך חדש אחר חדש, שנה אחר שנה, נתברר להם שאין העקר אלא החשבון, ובטלו דברי החולקים, ואע"פ שהיו מקבלים העדים זכר לדבר, לא היתה סמיכת בית דין כי אם על החשבון, ולדברי הכל

וכתב רבינו חננאל ז"ל קביעות החדשים אינו אלא על פי החשבון לא על פי ראית הלבנה, והראיה שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היה הענין מכסה אותם ביום ועמוד האש לילה ולא ראו בכלם שמש ביום ולא ירח בלילה, והוא שאמר הכתוב (נחמיה ט) זאתה ברחמין הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענין לא סר מעליהם ביומם להנחותם בהדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם, ומהיכן היו קובעים חדשים על פי ראית הלבנה, אלא בודאי עקר המצוה בכתוב על פי החשבון.

על פיהם, ואין לך דבר שצריך חכמה ובינה לקבוע עתים ומועדים כי אם החשבון שהוא סוד העבור, אבל ראית הלבנה דבר ידוע, כי כשהלבנה נראית הכל יודעין שהוא ראש חדש, וחג המצות בט"ו, וראש השנה באחד בתשרי, ויום הכפורים בעשרה בו, וסכות בט"ו בו. אבל החשבון אינו אלא לחכמים מחשבין ומודיעין לישראל והם עושים על פיהם,